

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

In Omnes Totivs Anni Dominicas Æstiuas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXIX

Dominica Septima Post Pentecosten.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56259)

quo totus orbis velut cliens dependet, qui omnes omnino creaturas pascit, & exinimum hocce miraculum hodie edit; huicigitur immortales agite grates, laudum preconia cantate, eumque nullo non tempore admiremini.

Quod sane est longe æquissimum, omnipotens & summe Deus, pater misericordiarum, ac totius mundi pastor & nutritor, paterfamilias amplissime, qui quotquot tuo se manciparunt obsequio, lautissime excipere soles & reficere. Quod hodie etiam reipsa & miraculo singulari abunde testatum fecisti, quatuor hominum millia in deserto, postquã triduo te magno labore & sudore secuti essent, pascens; in quo ad oculum demonstrasti, quibus vti soles rationibus, in animabus fidelium interea dum hac in vita agunt, custodiendis, conseruandis, dirigendis, sallem saccharo, afflictiones consolationibus, lætis aduersa permiscendo, ne forte illis & animus deficiat & robur internum. Solent nutritrices, quo alumnos ablaſtent; absinthium aut aliam quandam amaritudinem mamillis applicare; non aliter & tu animarum nostrarum nutritie; molestias siquidem, labores, difficultatum amaritudinem, volupratibus vitæ huius permisceas, vt ijs relictis ad cœlestia aspiremus; & tandem, postquam te in deserto pœnitentiæ triduo, id est, in iuuentute, ætate virili & senectute, quæ tres quodammodo vitæ huius dies sunt; vel contritione, confessione ac satisfactione quæ triplex ad salutem comparandam dies est, secuti fuerimus, miraculose pane illo cœlesti, quo animæ reficiuntur Beatorum, diuina tua inquam essentia, summaque animarum beatitudine, pasci & refici mereamur. Cuius omnes nos participes reddant, Pater ingenuus, Filius vnigenitus, & paracletus Spiritus, Amen.

DOMINICA SEPTIMA POST PENTECOSTEN.

Partitio.

1. De salutis merito eamque consequendi remedio.
2. De Pseudoprophetarum generibus.
Tom. 2. Pars Æstiuæ.

3. De Hæreticorum imposturis.
4. De lupis.
5. De Arbore.
6. De fructibus arboris.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Matth. 7.

FIGVRA.

Nefarius Syria rex Antiochus Ierosoly-^{1. Mach. 2.} mam vnum à ducibus Apollonium nomine cum exercitu misit, vt magnam in Iudæos crudelitatem exerceret, omnes videlicet arma gestare valentes & masculini roboris, gladio vindice interficeret, & interuentione deleteret; inutilem vero turbam, mulieres inquam & paruulos, in mancipia per vicinas circumcirca prouincias diuenderet. Cum itaque Ierosolymam venisset, regia in voluntatem non aperuit, nec quid animo concepisset, detexit, vt amicum se, & pacifi-^{Apollonij} ce venisse iactat, ingressus obuios quoque ^{simulatio.} amice compellat, dissimulat rancorem, ouemque se fingit extrinsecus, cum intrinsecus lupinam rabiem foueret: quin & cum sabbathum esset, quod Iudæis sacrum erat & venerandum, quo omnes relicto opere manuario templum perebant, precibus & sacrificijs operam daturi, ipse quoque sabbatha se colere simulauit: at templum ingressus conceptam animo barbariem feritatemque belluinam, amplius simulare non valens, inimicum se ostendit, & suis dato stringendi ferrum signo, inque miseros Iudæos, prout statuerat, sauiendi magnam tum in templo, tum per plateas stragem edidit. Non enim vim vi, propter sabbathi religionem, Iudæi propulsabant; tum quod nec ferrum in loco sacro stringere audebant, tum vero quod nihil minus præcogitassent, & ad defensionem essent imparati: neque enim vt lupum saururum credebant, vt ouem hætenus sese gesserat, atque ira iniuriam pati & mortem subire cogebantur. Ne simile quid nobis accidat, Auditores, præmonet hocce in Euangelio Christus: Attendite, inquit, & omne.

Simile.

Christi præ-
sentatio ad
hypocritas
detegendas

omnem in partem exorbare, ne quis nouus Apollonius veniat ad vos, ne qui pseudo-propheta aut hæreticus ab Antiocho infernali destinatus: inspiciat illum a capite ad calcem usque, ne exteriori forsitan vos schemate decipiat ac fallat; veniunt enim in tegmine onino, at interne lupum spirant, & occidunt. Pacem vobis, purum putum Dei verbum, Ecclesie reformationem, sanctimoniam, Euangelium crepabunt, sed si penitus rem inspiciatis, simulationem meram, fucum, & hypocrisim esse intelligetis. Tempora quidem accedent, vti vos; Deum orabunt, vti vos; festos dies celebrabunt, vti vos; at cum nihil minus cogitaueritis se patefacient, acceptoque in manus gladio & arma vibrantes, plurimos hæreticos errore fascinatos morti tradent, mulieres & filios pretio diuentent, id est, femininos & tenetos animos, idiotas inquam & rerum ignaros, in casses pertrahent, & in captiuitatem ducent, de his hodierna concione pluribus agere est animus: Spiritus sancti aura, si visum illi fuerit, cymbam dirigeret, & Beatissima Virgo ad optatum portum patrocínio suo impelleret; ideo Angelica illam salutatione compellabimus.

AVE MARIA.

I.
Questio in
æter veteres
patres.

Non inuicunda inter veteres Ecclesie Patres, excitata est questio, ac plurimis deinde indecisa permanit anvis, Num fideli & credenti opera meritoria ac pia ad salutem necessaria forent; num vero Deus, nullo operum respectu haberet, sed sola bene operandi voluntate attendit hominem felicem ac beatum redderet. num autem duo illa necesse foret concurrere, & ad bonam voluntatem requirerentur simul & opera. Plures & ingenio & doctrina nobiles, auctoritateque singulares in variis abiere sententias, tantum inter se discrepantes:

An bona vo-
luntas ad a-
nimarum sa-
lutem suffi-
ciat.

Quantum Hispanis Veneto dissidet Eridano.
Aliamque solam bonam voluntatem, & sinceram intentionem coronandam censuerunt: & ita mordicus & præcise, vt eandem ad animæ saluationem, etiam absque bonis operibus & meritis, sufficere crederent. Vali-

dissimum porro, cui maxime innitebantur, fundamentum erat, vulgatum illud Canonistarum axioma: *Voluntas pro facto reputatur*: quod sæpius ac varijs in locis in iure Canonico repetitum. *cap. Homicidarum, cap. Omnis, cap. si propterea, de poenit. dist. 1.* in alijs. Hinc autem colligebant, quandoquidem pro affectu & facto ipsa voluntas capitur; iidemque priuilegijs gaudet, & iidem subiicitur poenis; sufficere quoque ad salutem, operibus non requisitis.

Fulciebantur quin etiam auctoritate magni Bernardi cui plurimum tribuebant, quasi ab illa omne propemodum causæ dependeret robur & vis: *Intentio sufficit ad meritum, bona actio requiritur ad exemplum*: inferentes inde ad æternam beatitudinem comparandam actionem meritoriam minime requiri. Nitebantur adhæc verbis Glossæ ordinariæ, quæ in illa verba Psalmi: *Dixi confitebor*, ait, *Votum pro operatione reputatur*; quod & sanctus confirmat Gregorius in homil. *Nunquam est vacua manus à munere, cum arca cordis repleta fuerit bona voluntate*. Denique eorum Hercules & Atlas, quibus innitebantur, erant illa *Decretal. capit. Cum voluntate, de sent. excomm. verba: Amplius respicit Deus ad spontaneas voluntates, quam ad actus.*

Hoc ipsum & figuris confirmare nitebantur: quod nimirum Deus olim in animalium sacrificijs adipem potissimum & caudam, intestina atque vniuersa vitalia sibi voluerit offerri; *Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino, adipem & caudam totam cum renibus; & pinguedinem qua operit ventrem, atque vniuersa vitalia*. Cauda hic perseverantiam in bonis operibus denotat, ad eum qui in animalibus optimum & subtilissimum, bonam voluntatem, partes vitales, bonas intentiones, quæ sale viuunt, & bonis operibus vitam largiuntur, nam:

Quidquid agant homines, intentio iudicet omnes.

Deus quoque ex animæ nostræ sacrificijs quibus ei brutales appetitus, corporis humanæ pecus, partes illas animales, cupiditates insurgentes in holocaustum immolamus; aliud

S Bern. lib. de
libero arbitrio.

Homil. in
Matth.

Leuit. 7.

aliud non perit, quam quod pinguisimum est, subtilissimum & maxime vitale est, intentionem scilicet & bonam hominis voluntatem.

Exod. 29.

Inter sacerdotalis consecrationis ceremonias solempne erat arietem immolare, eius pectusculum in altum sustollere, illudq; sanctificare Domino, quod in illius deinde partem cederet, *Sumis quoque pectusculum de ariete, quo unctus est Aaron sanctificans, illud, eleuatum coram Domino, & dedit in partem suam.* Pectus, cui cor inclusum est voluntatis est symbolum, quam impietis Deus sibi deposcit, & hisce figuris indicauit velle se vt anima voluntatem, vclut optimam ac prestantissimam sacrificiorum nostrorum portionē sibi offerat. Hinc David nullum hocce sacrificium reperiri posse dicebat emunctus, Deoq; gratius, *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicitur, id est, bonam voluntatem, cuius spiritus contribulatus & animus contritus symbolum sunt.* Hæc scilicet validissima ac præcipua sunt argumenta, quibus bonæ voluntatis causam & æquitatem hi defendebant.

Hos. 10.

Nō sufficit
bona voluntas sine operibus.

Alij vero penitus ex opposito, bonorum operum patrocinium defenderunt, asserueruntque sine illorum nos adminiculo saluari non posse: quorum ratio & sacrorum Bibliorum auctoritati, & sanctorum Patrum testimoniis innitebatur. Sexcentis id sacræ Scripturæ locis adstruere possemus, vt illo Iacobi, *fides sine operibus mortua est;* corpus scilicet exanime, & sol sine lumine. Sancti item Petri, *Satagite, vt per bona opera vestra certam uocationem & electionem faciatis.* Apostolus quoque Paulus carpit eos, qui manum operi ad mouere detrectant, & de bonis operibus nō laborant. Quod ad Patres Ambrosius in officijs ait, *Non satis est bene uelle, nisi sit etiam bene facere.* In quibus omnibus concludunt, & ipse iisdem subscribens assero, vna cum bona voluntate opera ad salutem, & beatitudinem acquirendam esse necessaria.

Iac. 2.

1. Pet. 1.

Lib. offic.

Ethic. 2. Lib.
de Myster.
Theol.

Suffragatur & mihi hic Aristoteles, qui in Moralibus tria ad virtutis perfectionem necessario requiri, asserit, scientiam, voluntatem & ipsam operis executionem: Magnus itē Dionysius Areopagita, qui omnis Theolo-

gia perfectionem praxim esse pronuntiat, id est opus. Huc etiam faciunt Tropologia & allegoria e sacris literis depromptæ, quarum aliquas in testimonium adducam.

Inter alios, quos Deus templo rerumq; sacrarum vsu contrectat: oneq; arcebat, illi potissimum erant, qui manu essent fracta, *Uomo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, si cactus fuerit, si claudus, si fracto pede, si manu.* In Scriptura autem solet manus operum esse symbolum & is manum habere fractam dicitur, qui operibus caret: nihil autem hic designatur aliud, quam absq; bonis operibus nullum Deo seruire, aut cœlesti templum, cuius Christus crucifixus, & sancti imagines sunt, subire posse, quicumq; autem manum fractum habuerit, & bonis fuerit destitutus operibus, certissime sciat, cœlesti se cura proscriptum & eiectum.

Leuit. 21.

In parabola de uinitoribus, grauiter illi à patrefamilias taxantur & reprehenduntur, qui stabant desides & nihil agentes in viarum comitis, dicebat enim, *Quid statis hic tota die otiosi?* Bonam tamen voluntatem habebant, nam sese purgantes aiunt, *Nemo nos conduxit,* neque enim inquit grauius aut voluntati nostræ repugnantius quidquam nobis potest accidere, quam otiosos hic stare. Parabolicum hoc, sed tamen veritas docet, non sufficere ad salutem, bonam nos voluntatem habere, nisi opere simul declareretur & exerceatur; Deum quoq; si quam bonam bonorum desideriorum rationem habet, multo haud dubie maiorem operum habiturum.

Matth. 23.

Fidus ille amor, dilectam suam blandissime compellens ait, *Pone me, vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum.* Per omnia amicitia iura & fœdera eam adiurat, vt signacula sua, characteres, & notas in corde gesserit intrinsecus, & in brachio extrinsecus, id est, ostendat & voluntate & opere, quanto eum amore complectatur. Mystice autem denotatur, Deum summopere desiderare, vt animæ id est sponsæ illius dilectissimæ, notaret amorem suum tum corde, tum brachio præferant; id est, eum perfecte diligant; amo-

Cantic. 8.

remq; tam voluntate quam opere testentur: illas porro sponfarum Dei nomine indignas esse, quæ corde tantummodo ac voluntate illum diligunt, & ad bona opera non perueniunt. Neque enim satis est, illius signacula corde, quod intentionis & voluntatis nota, præferre; nisi etiam in brachio, quod operum emblemata est videantur.

Non est igitur diutius his immorari opus, superiores euasimus, secundum nos in hocce Euangelio pronuntiatum est. S. Mathæus ab actis est & commentariis, qui causæ successum quam diligentissime exarauit, & Christus summus ille præfès sententiam promulgat: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Euangelii historia iam inde à capite repetenda est & principio, *Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.* Mecum ipse statui hæc super te vobis verba facere, primo de pseudopropheta, ac lapsus in ouium vestimentis venientibus, ac deinde de arbore eiusq; fructibus locuturus.

Tria persecutionum genera in Ecclesia.

Primo itaq; antequam de falsis illis prophetis loquamur, præsupponendum est, ac velut cæterorum fundamentum statuendum, Ecclesiam sæpius diuersimode esse impugnatam, omnes tamen persecutiones ad tria potissimum posse capita reuocari; primum est ipsa Tyrannorum impugnatione, qui martyrum sanguinem profuderunt, & omnes quotquot per orbem reperire poterant Christianos inter necione delere conati sunt. Alterum ipsa hæreticorum pestis, qui nefaria errorum zizania, & hærescon vires semper spargere contenderunt. Vltimum prauorum Christianorum & præuicatorum nequitia, qui ore quidem Deum confitentibus & fide, nefandis & flagitiosis operibus negabant. Cæterum tria hæc persecutionum genera scite Ioannes in Apocalypsi expressit, quando quatuor sese equos ait vidisse, primum album, secundum rufum, tertium nigricantem, quartum pallentem, primum triumphum & victoriam æterni illius regis Christi denotabat: alij tres, persecutiones quas Ecclesia passa est: rufus, tyrannorum; niger peruersorum Christianorum &

Apoc. 6.

falsorum fratrum, vt quidem Rupertus interpretatur, pallidus, hæreticorum & pseudoprophetaum.

Secundo præsuppono, varia esse pseudoprophetaum genera, à quibus sibi quisque caueat necesse est, Diabolus scilicet, summus est pseudopropheta, qui omnibus omnino hominibus suggerit in peccato vt perseuerent, & in exemplum & confirmationem adducit varios, qui multiplicib; Deum peccatis ad iram prouocauerunt, ab illo tamen in gratiam admissi & exaltati sunt, vt Daud, Paulus, Magdalena, item Caro, quæ hominē inducere conatur vt in deliciis perseueret, cupiditatibus obtemperet, voluptates ambiat, iuuentutem in ludo iocisq; transigat, latetur interea dum ætatis flos est; & tum demum quando ad canos peruenit & senuerit, poenitentiam agat, viamque mandatorum Dei ingrediatur, adhæc Mundus, adulterinus mango & falsarius versutissimus, vnumquemque honores vt ambiat, delicias quas offert, sectetur, extimulat, sed mentitur & fallit, quidquid enim promittit vanum est & futile, *transis liquidem mundus & concupiscentia eius.* Præterea pseudopropheta, qui verbum Dei deprauat & adulterat, auditoribus in omnibus adulando, eorumque vitam sceleratam & peccata, prout reuera par esset, verborum actimonia non castigando. Quibus id lacrymis deplorat, nescit Ieremias, *Suspior, inquit, & mirabilia facta sunt in terra, Propheta prophetauerunt mendacium, Sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia, & in Prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterantium & iter mendacij.* Quintus pseudopropheta ipse est hæreticus, & sextus peruersus Christianus, atque hæc ex mente Originis.

His itaque præsuppositis ac præmissis, duplici ratione pseudopropheta intelligi posse dicendum; primo quoad doctrinam, quam docet; Deinde quoad intentionem, qua decipere & seducere sataget, tametsi vera dicat & doceat. Primi generis fuit ille Sedechias Chanaanæ filius, qui cornua sibi

II. Varia pseudoprophetaum genera.

Ierem. 5.

Ierem. 23.

In Matib.

3. Reg. 21.

Col. 13. 24. sibi ferrea adaptavit, vt Achab Regi Israel hoc Schemate persuaderet ad Ramoth Galaad Syriae urbem, vt se conferret, victoriam certissime illi cœlitus datum iri: fecit quoque sibi Sedechias filius Chanaana cornua ferrea, & ait, Hæc dicit Dominus: His ventibus Syriam, donec deleas eam. Regem tamen tetellit, cum in certissimum vitæ & regni amittendi discrimen eum coniecit, prælio namque superatus ab hostibus, misere occubuit. Atque hunc Pseudopphetæ nomine scriptura nuncupauit, nam Spiritus inquit, mendax erat in ore eius, & secundi generis fuit Balaam, qui vera & facta annuntiavit, sed pessimum ac nefarium Balaam Moabitarum Regi consilium suggestit, quo filios Israel idolo Phegor immolare cogeret; & Caiphas, qui veritatem quidem cum Balaamo prænuñtiavit, sed maligna ac peruersa intentione Christi nomen obsecrare, honorem ei ac vitam eripere moliebantur: de duplici hocce Pseudopphetæ genere Jeremias locutus videtur dum ait: *vidi similitudinem adulterij & iter mendacij*; tunc namque adulterij similitudo est, quando veritas adulteratur, & fallendi ac decipiendi intentione verbum Dei prædicatur: iter quoque mendacij est, cum falsitates aut mendacia velut genaia ac sincera veritas proponuntur; ab vtraque autem peste nobis vt caueamus, Christus consulit, *Attendite à falsis prophetis, qui veniunt, &c.*

Non est facile cuius ter considerate, attendendum quippe est, ac diligentissime perspicendum, antequam nouitatem aliquam admittamus; omnem in partem prius circumspiciendum, quam ianuam illis, qui doctrinam nouam & alias inauditam annuntiant, aperiamus. Cuius enim in re qualibet non est facile credendum. Hinc bene consulit Apostolus: *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, an ex Deo sint, quoniam multi pseudoppheta exierunt in mundum, & veluti intenciatum & stolidum eum Sapiens habet, qui leuissime cui libet credit: Qui cito credit, leuis est corde.* fatuos quoque & pueriles, imo & coturno versatiliores credit Apostolus illos, qui ad

omnem nouæ doctrinæ ventum circumferuntur: *Non simus, inquit, paruuli fluctuantes, nec circumferamur omni vento doctrinæ.* in quo cum Galatæ peccassent, & nouatoribus faciles & parentes præbuisent aures, leuitatis & inconstantiæ eisdem coarguit; *Miror quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud Euangeliolum.* Quamobrem, *Attendite à falsis prophetis.*

Porro falsi illi Prophetæ, mea quidem sententia, alij non sunt, quam hæretici & nouatores, qui sub honesto Christiani nominis titulo, fictoque sanctitatis ac doctrinæ reformationis prætextu, pietatem maiorem & religionem religiosiorem pollicentes, mundo se oues, malitiæ & peruersitatis expertes esse persuadere conantur, quamuis intrinsecus omni flagitiorum genere sint cooperti, & veri interius animarum lupi.

Peruersus ille Balaam, quem è Nachor Abrahamæ fratre originem ducere aiunt, multa quidem encomia & benedictionum plaustra in Israelitas effudit, idem tamen Moabitis & Madianitis in eorumdem Israelitarum perniciem persuasit, vt mulieres in terram Israel immiterent, quæ populum amoribus inescatum ac veluti compeditum in idololatram pertraherent: *Mittens scandalum coram filiis Israel, edere & fricari.* & re ipsa viginti quatuor millia, alienigenarum muliercularum amoribus illaqueata, idolis immolarunt. Non secus etiam nostræ tempestatis hæretici; superbe quidem & magnifice sacram Scripturam iactant, conciliabula & conuenticula sua ficta quadam eloquentia complent, bene dicendi flosculos hinc & illinc colligentes, turgidis quibusdam verborum ampullis & fucatis sententiis conciones exornant, solum verbum Dei crepant, solum Euangeliolum ganniunt, benedictiones in populum ingeminant: verum, si examinare voluerimus, reperiemus eos quo eundem Regi Moab, id est diabolo subiciant, doctrinam Balaam sequi, consilia carnalia suggerere, nullius videcet ponderis aut efficacitæ esse ieiunia, eccubatum à sacerdotibus seruari non posse.

peccatorum exomologesin minime necessariam, satisfactionem inutilem, poenitentias & rigores vanos, peregrinationes superstitiosas, & sacrificia esse abominanda. Opseudipseudopropheta!

Attendite à falsis prophetis. Veniunt ad vos in vestimentis ouium, & interni lupi sunt rapacissimi, ut enim omnes mundo ceremonias eliminant, externum Dei cultum proscribant, Religionis reformatæ vestimentum præferunt; atque hoc prætextu omnem Sacramentis rebusque Sacramentalibus debitum honorem pessumdant, inuocationem Sanctorum explodunt, imaginum usum damnant, reliquiarum venerationem & cultum irritant.

Hæretici sub ouium vestimentis lupi rapaces sunt.

O lupos rapacissimos! ut vitæ spiritualis fundamenta conuellant, & totam virtutum fabricam demoliantur, libertatem quandam Evangelicam prætexunt; interea tamen omnem mundo virtutem pellunt, dissolutionibus ianuam aperiunt & plenas ac liberas vitis omnibus habenas laxant: de quadragesimali ieiunio ne audire quidem volunt, poenitentiam & corporis emacerationes carne peius & angue detestantur, peccatorum confessionem execrantur, nullamque bonorum operum rationem habent. O falsarios! Quo Scripturam interpolent, veritatem literæ deprauent, in pelle veniunt ouina, iactantes se non nisi purum Dei verbum concionari, cum tamen omnem de vitis ac virtutibus doctrinam peruertant & corrumpant; peccati originalis grauitatem & corruptæ naturæ ad malum propensionem tantopere eleuantes & extollentes, vtiliter arbitrium penitus negent, libertatem nostram radicibus excindant, naturæ iura inuadant, asserantque ad salutem bona opera neutiquam esse necessaria.

Hæreticorum peruersitas.

Ut nouum mundo chaos & meram confusionem inducant, sub exoniis & pallio veniunt ouino, quasi abusus & superstitiones inter Catholicos irreptas sublatari, & interea altaria demoliantur, campanilla destruant, sacerdotes iugulant, sacra profanant, pro mortuis vota ac suffragia damnant, cæmeteria, vt nugas, purgato-

rium vt fabulam & anile commentum irritant. Denique vt nouæ & exoticæ cuiusdam synagogæ fundamenta iaciant, instar ouium sese gerunt, quasi Ecclesiam in pristinum decorem ac vigorem restituri, & Ecclesiæ primitiuae mores & consuetudinem inducendi, & ecce veræ Ecclesiæ ruinam cogitant, illius ordinem, hierarchiam, omniaque eiusdem propugnacula euertunt; Præmatum Pontificum oppugnant, Conciliorum decreta elidunt, Sanctorum patrum consensum & concentum exhibant, præsulum & Episcoporum auctoritatem spernunt; & quoniam Ecclesiæ Pastores, eloquentes illos concionatores, eruditos doctores diligenter & assidue super Christi gregem excubare cernunt, & omnem in partem circumspicere, ne quid detrimenti capiat, & inuasoribus viriliter sese opponere, auctoritatem eorum imminuere, vitam amarulentæ fulgine deturpare, famam allatrate, actiones carpando excutere, quin & apertum eis bellum incicere omnibus viribus contendunt.

Philippus Macedonum Rex felicem Atheniensium successum æmulatus, illos obfidione cinxit & confestim legatos in urbem destinauit, qui eius nomine libertatem ciuibus promitterent, pacem offerrent, bellumque omnem regione illa auferendum sponderent, modo decem sibi quos seligeret oratores pacis & reipubl. vt aiebat perturbatores; & omnis quietis inimicos concederent. Hæc vt in urbem perlata, oratorum omnium præcipuus ac Princeps Demosthenes populum pro concione commone re cœpit, Philippo ne crederent; subdolum & vaftrum esse consilium, idque scito quodam Apologo declarauit. Conuenere olim inquit, lupi & pastores ouium, pacem inter se iurari; lupi autem loquendi partibus acceptis dixere, omnis quæ nos inter & vos, ô pastores, oriri solet discordia & dissidium, non nisi à canum vestrorum intolerantia procedit; absque illis foret, semper inter nos vigeret fixa ac stabilis concordia: hos si nobis traderetis, proculdubio bellum sopitum & pacem perpetuo stabilitam videretis. Sed creduli nimium Pasto-

Pastores, canibus quamprimum traditis, gregem suum à lupis dilaniari coram vident. Eadem vobis fortuna restat, viri Athenienses, si facile creduli Philippi consilium amplectamini: ipse lupus; vos ouicula; oratores porro & eruditores, canum instar sunt, qui vos custodiunt & ab illius impetu defendunt, hosce lupus hic à vobis extorque contendit, vt eis destituti ac veluti denudati, illius imperio tyrannidique pateatis, & florentissima hæc resp. illius libidini succumbat. Idem omnino hæreticorum luporum illorum rabientium consilium, solam Prælatorum Ecclesiæ, qui veluti canes & excubitores fidelium Christi gregem circumambiant ac tuentur, autoritatem infringere & imminuere satagunt, probe siquidem perspectum habent, is ablatis aut expugnatis Domini gregem facile expugnandum ac penitus diripiendum. *Quam obrem attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.*

Falsarij igitur illi veniunt sub exuvijs ouinis, instinctu inquam & motu proprio, sine missione iniussu Dei; similes iis de quibus Ieremias, *Ipsi currebant, & ego non mittebam eos.* Instar ouium autem veniunt, quod nihil ore crepent quam Deum, Patrem æternum, Christum, fidem, ita actiones aliud non loquuntur, quam eleemosynas, temperantiam, modestiam; sed è fructibus eorum tandem omnes colligere potuere, non nisi lupos voracissimos fuisse; regnorum perturbatores, urbium pestes, familiarum perniciës, domorum flamma, templorum demolitiones, sacerdotum interitio, Sanctimonialium violatio, denique Fella, cædes, & cruentæ aduersus Ecclesiam machinationes, qui qualesue fuerint, abunde testabuntur; è quibus de peruersitate lupina falsariorum illorum natura hæctenus potuit diiudicari, ait enim Euangelium à fructibus eorum cognoscetis eos.

Cum lupos illos, falsarios illos in ouinis pellibus venientes contemplor, Gabaonitarum statim fraudulentæ mihi in mentem venit. Hi quippe cum egregias & luculen-

tas Iosue victorias inaudissent, direptione Ierichuntis, Hai excidium monticularum cladem, metum rubri maris accolarum, & Libani vicinorum; excursiones quotidianas in agrum Chanaan, coacto concilio vastum quoddam consilium iniierunt, magnam comineatus copiam secum sumpserunt, & veteres sacco & lagenas semitritas vino in acetum conuerso, quas astuis imposuere. Veteres quoque induere calceos & sandalia situ & lualore obsita, vestes item exoletas, laceras, detritas; panes adhuc durissimos & mucidos: atque hoc apparatu ad Iosue, qui haud procul à Galgala caltrameratus erat, venerunt, dicentes: *De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes.* Iosue vero eorum fraudem non percipiens nec astum, & credens illos è longinquis esse regionibus profectos, cum tamen eiusdem essent terræ incolæ, & castris proximi; pacem cum iis iniit & fedus contraxit. Eadem vastitæ vti sunt hæretici, noui illi Gabaonitæ, quo enim Iosuas, id est Præsules nostros, & omnem fidelium cærum circumueniant, asinos suos, Ministros intelligo, mucido pane & vino acido; quem in cæna sua præbent, onerant; vestes mutilas, laceras, tritas induerunt, loca inquam quædam mutila & trunca è sacra scriptura deprompta; & fingentes se de longe venire; iam inde ab Apostolorum temporibus, primitiua Ecclesia, iam ab annis mille; cum tamen in medio nostrum habitarent, eodem quo nos tincti baptisate, eadem qua nos refecti communione, refecti, eo quo nos modo filij Ecclesiæ: & hoc astu & arte ad Ecclesiæ duces venerunt, illorum sese clientes esse solam pacem postularunt, sanctam quandam reformationem morum & vnicam animarum salutem spirare fingentes. Hoc autem dolo & fraude, plurimos decipere, ac multifidus cum iis iniere, eodem viuendi & agendi ritu vti, & in eundem interitum ruentes. *Susceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogauerunt.* Porro os Domini Ecclesia est; multi quia eam non consuluerunt, & nouatores illos Gabaonitas admittere, in calles hæreticos misere incidunt.

Hæretici
Gabaonitas
collati.

Hæretico-
rū nouitas.

num. 23.

indus
hæretico-
rum.

Allegoria.

runt; at si vel semel Ecclesie oraculum consulissent, ipsa proculdubio dixisset, illos non oues, sed lepos esse; non reformatores, sed deformatores, religionis eueriores, & hæreticos.

Comparatio.

Lib. 2. de anim. cap. 21.

Embl. 75.

Qui veniunt in vestimentis ouium. Qui venationi de diti, feras indagant & inuestigant, animalium, quæ venari volunt, exuuijs se induere solent: auceps canus & minoritio-nes siluestres imitatur auium, quas in calles pertrahere nititur: piscator etiam hamo escam adaptat, qua pisces delectari nouit. Ad eo vt Sargi, piscis genus, referente Aliano, non alia ratione capiantur, quam quod caprino aspectu gaudeant: piscator enim caprinas exuuias induit, cornua caprina sibi adaptat, quorum aspectu recreati sargi retibus illabantur, & vitæ discrimen adeant, quod emblemate quodam expressit Alciatus.

Villo a indutus piscator regmina capra.

Addit vt capiti cornua bina suo;

Fallit amatore stans summo in litore sargum,

In laqueos sibi quem gregis ardor agit.

Hæretici magis illi & subdoli animarum aucupes, conscientiarum in turbida aqua piscatores & vafri in mundi huius silua, venatores eodem dolo & fraude vtuntur, & cum meri lupi sunt, ouium se pelle conuestiunt, vt Ecclesie oues incautas inuadant, ac diripiant.

Huc faciet apologus ille de vulpe egrægie vulpinante: Hæc cum videret currum pulis & gallinis plenum prætereuntem, & ipsam inhiaret, ob aurigam tamen & pullarium institorem accedere ausa non fuit: hoc tamen astu vsa est, mortuam se fingit, & in medio viæ protensa iacet exanimi similis. Hanc institor conspicatus, eiusque pelli infidians; eandem in currum inter pullos coniecit, tunc illa spiritu recuperato, & nemine impediante in gallinas sæuit, & postquam sese ingurgitasset, curru propece desilit & institorem eludit. fabulosum hoc est, vere tamen ostendit, hæreticos & hypocriticos illos pseudoprophetas mortificationem fingere, reformationem ementiri, vt quo desiderant & aspirant, tandem pertinere valeant; at mox vt votorum compores facti sunt, viuere se ostendunt, ac sub pelle

illa ouina & agnina feritatem lupinam & virulentiam delatere.

In vestimentis ouium. Bellua illa quam Ioannes in Apocalypsi vidit septicipitem, duo habebat cornua agnina similia, vox autem draconem sonabat: *Et vidi aliam bestiam ascendit ntem de terra, habebat cornua duo similia agnis, & loquebatur sicut draco.* Crediderim hoc emblemate hypocritism denotari: ceterum cornua agni imaginem esse virtutis Evangelicæ quam hæretici semper præferunt, humilitatem, paupertatem, & patientiam agni illius immaculati Christi crepantes ac deprædicantes: vox tamen illorum, vox draconis, virulenta & letifera, quæ certissimam animis perniciem ac mortem adfert, quos vt perdant, *veniunt in vestimentis ouium.*

Philistæorum terror Sampson obuium in via leonem habuit, faucés repletas melle præferente, cor vero & intestina fera ac leonina. Dicendum est, hæreticos Leoni huic esse persimiles: os quippe eorum melle scætet, non nisi reformationem & abusum ablationem spirant; de solo loquuntur Evangelio, quam iucundum ac sapidum mel! cor vero leoni Sam & interiora leonem referunt, mera intus foenis colla fraus, proditio, ferocia, & peruersitas, Lo. ii. *quantur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.* Ecce mel in ore, in corde fel. Similes quoque censeo Ioabò, qui Amasæ fratri osculum præbens, osculum amoris & beneuolentiæ symbolum, & ore amicitiam præferens, vna manu eum amplexus est, & altera sicam ventri ingessit. *Dixit itaq; ioab ad Amasam, salue mi frater, & tenuit manum dextera mentum Amasæ, quasi osculans eum.* O blanditias! ô fraudem! ô proditionem! Porro Amasæ non obseruauit gladium, quem habebat ioab, qui percussit eum in latere. *Et effudit intestina eius in terram, & mortuus est.* An non eadem hæreticorum nostrorum agendi ratio est? qui scilicet verba saccharo & melle hiantes, reformationem Ecclesie spondentes, verum Dei cultum, purum purum Euangelium, bonum, virtutem, & animarum salutem vna præferente manu; altera libertatem, scandalum, damnationem & fidelium perniciem continent.

Video

Scorpioni- bus Apoca- lypticos har- retici simi- lis.

Vide in Apocalypsi quoddam animalium genus, quod faciem habet humanam, in rili- lum propensam, sed caudas scorpionum, & aculeis deformes. Mōstrum hoc circumqua- que diligenter intuitus, nullis ipsum melius quam hæreticis comparaturo; virulentis il- lis & noxiis scorpionibus, qui lingua blan- diuntur, & cauda letiferos infliguntictus. In quo Theophylactum sequor, qui in Mat- thæum ait: *Vasri & impostores hæretici blandi- loquentiam præterunt, & Sitam simulant san- diam, sed intrinsecus latet aculeus, id est, Mel ore gestant, mortiferum fel in corde: exte- rius oues se esse simulant: interius tigres & lupi sunt.* In quo eum Evangelio optime co- incidit: *Veniunt in vestimentis ouium, intus au- tem sunt lupi rapaces.*

His. lib. 12. cap. 13.

Refert in Ponto quoddam mellis genus esse Plinius quod virulentum & noxium est, quod comedentes mente & ingenio priuer, id eoque *μῆλι κακὸν ἴδιον* ab incolis dicitur *δὸν & μῆλι κακὸν*, quod dementia adferre solet. Mel est, sed venenatum, at cuius virulentia alia assignari causa nequit, quam quod apum aculei venenosi sint. Ut hoc materiae præsen- ti adaptem, aio Dei verbum sapius melli in sacris literis comparari (*Eloquia Domini dul- ciora super mel & sauum*) impios vero apibus (*circumdederunt me sicut apes:*) hæretici au- tem verbum Dei ita corrumpunt & adulte- rant, itaque interpolant, ut ipsum noxium sit legentibus & mortem adferat: melle vero in venenatum mutato, quotquot ipsum gu- stant, emoriuntur & pereunt, vnde dicere liceat:

Psal. 117.

Impia sub dulci melle & enena latent:

Et sub ouium pellibus lupi habitant cruen- tissimi, iuxta Evangelij vocem: *Veniunt in ve- stimentis ouium.*

Quin & huic spectat, versus ille Leoninus:

Pelle sub agnina latitat mens sape lupina.

Et imprimis aurea illa Terulliani sententia: *Quantam, inquit, sunt ista pelles ouium, nisi no- minis Christiani extrinsecus superficies? qui lupi rapaces, nisi ensus & spiritus subdoli ad infestan- dum gregem Christi intrinsecus delatascunt? qui pseudopropheta sunt, nisi falsi prædicatores? qui pseudapostoli, nisi adulterini Evangelizatores?*

Lib. de præ- scrip. hæret.

Tom. 2. Pars Asina.

Eandem materiam pertractans Cyprianus eodem etiam incidit: *Prætererat ergo Domi- nos multos esse venturos, sub pellibus ouium rapa- ces: lupos; qui autem illi, nisi sensu subdolo conspi- rantes ad infestandum gregem Christi? Et sane, prædixerat Dominus venturos aliquando nefarios hosce lupos: Attendite à falsis Prophe- tis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.*

Ad Nouat.

Notandum hic obiter occurrit, Audito- res, peccatores in sacris literis, iuxta peccato- rum & criminum diuersitatem, nomina animalium sortiti; quod euidenter in acti- bus declarauit Dominus, cum Petro vas & linteum ostendit, in quo omnia animalium genera, tam volatilia, quam reptilia & qua- drupedia, continebantur. *Et vidi in excessu Ab. 11. mentis meæ visionem, descendens scilicet quoddam, Peccato- velut linteum magnum, in quo d' intuens consi- res anima- derabam, & vidi quadrupedia terræ & bestias libus colla- & reptilia & volatilia cæli. Omnigena hæc ti. animalia omnigenos etiam peccatores de- notant, quos S. Petrus in Ecclesiæ gremium esset adducturus. Propheta Iob illos draco- Iob 30. nibus & Scythionibus confert, frater, inquit, fui draconum, & socius Scythionum. Eze- Ezech. 2. chiel Scorpionibus, fili hominis, inquit Do- minus, increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. Christus modo eos Luc. 13. vulpibus, ut apud Lucam, de Herode rege, Dicit vulpi huic; modo lupis, ut apud eun- Luc. 10. dem; discipulos allocutus, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Ioannes Baptistes vi- Luc. 3. peris eisdem comparat, dicens, g. nimina vi- perarum.*

Finxerunt Poetæ mendaciorum patres, maleficam Circeam fuisse, quæ carminibus & Fabula incantationibus socios Vlyssis in varia ani- Poetica. malum genera conuerterit. Hac potro fa- bula designare voluere, improbos & vitij inquinatos nomina & mores, iuxta vitio- rum & prauarum cupiditatum diuersitatem nancisci. Nemo autem vestrum miretur, cum peccato homines animalib. similes red- di audit, sed miretur, cum & diabolo peio- res ac deteriores effici per ipsum cernit. Vnde in Evangelio Dominus Iudæ, ob dete- standum apostasiæ proditiōnis peccatum, diaboli nomen dedit: *Nonne ego vos duode- Iuan. 6.*

IV.

Iob 30.

Ezech. 2.

Luc. 13.

Luc. 10.

Luc. 3.

Fabula Poetica.

Iuan. 6.

cim elegi & ex te obia vnus diabolus est? Cæterum inter omnia bestiarum genera hæretici lupis similes esse perhibentur: Intus sunt lupi rapaces.

Aff. 20.

Cur hæretici lupi dicti.

Crudelitas hæreticorum.

Psal. 56.

Tres luporum proprietates, quæ hæreti-

Apostolus quoque Paulus eorum aduentum & ditam in Ecclesiam irruptionem præfatiens, eodem illos appellauit nomine: *Ego scio quod post aduersionem meam intrabunt lupi rapaces, non parcetes gregi.* Dicti autem sunt lupi, tum quod eorum dogma violentum sit, veritatem abripiens, & animas ad veritatem repudiandam incitans, tum vero quod hæreses seditionum matres sint & propagines, sanguinis profusionem caudent, cædes doceant & crudelitatem. Quod ipsum totus terrarum orbis abunde testabitur, vt qui apertissima feritatis illius exempla fuerit expertus; vt imprimis de Ariano; quorum Episcopi & capita tantam crudelitatem & tyrannidem præ se tulere, vt Religiosis collecto exercitu bellum indicere, & Anachoretas inermes oppugnare non sint veriti. Deinde de Manichæis, qui violenta fustigatione, Catholicorum ore ven. Eucharistiæ sacramentum quod receperant, educere annitebantur. Sed maxime de tragiomachis Calvinistis & nefariis Lutheranis, qui omnia ferro & flamma deuastarunt, templa diripuerunt, impuris sacros calices manibus profanarunt, beneficia sacra inuaserunt, monasteria diripuerunt, religiosos proscripserunt, cenobia demoliti sunt, sacerdotum alios puteis profundissimis immerferunt, aliis viuis pellem detraxerunt, nonnullos verutro transfixerunt, quibusdam ventre exsecto intestina eduxerunt, auriculas alijs præfectas velut torquem catenarum è collo suspenderunt. O feritatem plusquam barbaricam, ô lupos sanguinis sitientissimos! de quibus apte dici poterit, *Dentes eorum arma & sagitta, & lingua eorum gladius acutus, & veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem: & melius & ad rem accommodatus, Intus autem sunt lupi rapaces.*

Aureum eloquentiæ flumen Ioan. Chrysostomus hunc ipsam locum interpretans, & in hosce lupos agniam mentientes mansuetudinem incidens, eosque eodem quo nos

& omnis sanctorum Patrum chorus, modo hæreticis similes afferens, tria ait in lupo agniam in duro reperiri, quæ in oue minime reperiemus. Primo mordet obuia quæque, non autem ouis, deinde vlulat erecto in cœlum rictu; ouicula è contra balat. denique carniorus est, ouis herbis patitur. Hæreticis qui ouinam pellem induti incedunt, tres hæ notæ optima quadrant. Primo namque mordent & quidem crudelissime, Doctoribus, Pastoribus, Ecclesiæque Prælati calumnias & scommata affigendo: ita bipedum ille nequissimus Lutherus Angelicum Doctorem Thomam Aquin. quauis arrepta occasione lacerat & profcindit: nec modo Catholicos doctores carpendo lacerant; sed seipos quoque dilaniant, libellisque infamibus alter alterius famam denigrant; quod Catholicos profecto & veros Prophetas nunquam fecisse compertum est. Deinde vlulant, clamant, & in cœlum linguam sustollentes calumniarum plaustra euoluunt, ne Deo quidem eiusque matri, nedum Diuis parcentes: innuere aliquid videtur David dicens, *Ponentes in cœlum os suum.* Tertio non nisi carne viuunt, quod hæreticus non nisi libidine peccatisque carnalibus, & mundanis affectibus delectetur. O lupos perniciosissimos, & velis remisque fugiendos.

Infame hoc & tetrum luporum nomen Spiritus S. hæreticis imposuit, quod quæ lupis natura insunt, in huiusmodi falsarijs & pseudopphetis etiam reperiantur, & verisque communia fiat. In primis tradit Elianus, lupos si quando flumen aliquod transire parant, caudas sibi inuicem præmordendo arripere & sic omnium validissimum in profluentem se conijcere; cuius caudam secundus arripit, mox sequitur, secundi tertius & sic de cæteris; hacque industria fluctus perfringunt, & ad ripam vltiorem perueniunt. Ita quoque hæretici, vt limpidos sacramentorum fontes & iucundos, qui ecclesiam aquis benedictionis & vitæ irrigant, fluuios transgrediantur, & ad libertatis ripam pertingant, ad vitia & damnationem euolent; sibi inuicem caudam arripiunt; vnus quip-

cis accommodatur.

Luporum proprietates hæreticis quadrat. Li. 3. de animal. cap. 6. Et lib. 8. cap. 14.

quippe alterius eandam accipit, id est, mutilas semisopitæ cuiusdam & emortuæ hæreseos reliquias & fragmenta, veteresque nonnullos damnatarum iam olim opinionum rhapsodias coarctant; in quo vulpes illas Sampsonis imitantur, quæ sibi mutuo caudis alligatæ, perq; agros Philistæorum discurrerent, vastitatem non mediocrem segeffintulerunt.

Habent deinde lupi oculos inter cætera animalia perspicacissimos, nam & nocte vident obscurissima. Proprium hoc hæreticorum est, sunt namque Catholicis subtiliores perspicaciores, & cautiores, nam teste Chirillo: *Filij huius sæculi prudentiores sunt in generatione sua filius lucæ.* Addit Plinius luporum Italicorum oculos noxios esse, & virus quodammodo infundere; adeo ut homini, si primo eum videri contingat, eripiant vocem, & mutos quodammodo reddant. Huc respicit Virgil cum ait: *Lupi Marini videre priores.* Hic quoque non cedent hæretici, quos enim venenoso suo visu præuenire, & erroribus imbuere potuerint, eodem cogunt obmutescere, & vocem eripiunt, ne peccata confiteri queant; de quibus dici merito possit: *Os habent & non loquuntur.*

Subnectit eodem loco Plinius, lupos dum fame extimulantur, terram vorare, eaque ventrem implere. Quam scite hoc in hæreticos quadrat! hi enim postquam præinopia esurire cæperint, & filij prodigi instar omnem substantiam in longinqua opinionum exoticarum regione dissipant, porcos inter viuunt & brutorum ritu, non nisi rebus terrenis victitant, ac proinde *famem patientur, ut canes.* Est præterea quoddam luporum genus, adeo obliuiosum, & memoriæ ita breuis, ut si inter comedendum aliorum vertere oculos contigerit, cibi ante oculos habiti obliti aliam prædam consecretentur. Quid? an non hæc similes hæretici? cum enim eodem nobiscum pane Eucharistico reficiantur, si oculos alio detorqueant, & instar vxoris Loth respicere contigerit, panis illius cælestis obliti, eundem negligunt, & alium captant.

Denique tantum tamque graue lupos in-

ter & oues odium natura est, ut etiam post mortem non exstingatur: hic oues audito mortale tympani a lupino corio confecti sonitu, inter lupum & ouem, quæntem coram cerneret. Quin aiunt, si nerui ouium & lupini eadem in testudine extendantur, nunquam eos ad harmoniam aut symphoniam reduci posse. deinde etiam pelles ouinas, si quando vna cum lupinis collocantur, ab iisdem consumi, & lanam amittere. Alciatus aliud etiam obseruat, duobus tympanis, vno è pelle ouina, altero è lupina confecto; si vnum pulsari cæperit, alterum tunc nullum edere sonum posse, licet ad fractionem vsque pulsetur; vnde in Emblematis:

Cætera mutantur coriumq; filebis ouinum, Et confecta lupi tympana pelle sonent. Embl. 70.

E quibus omnibus immortale ouium Christianarum, id est, Catholicorum, & luporum Satanicorum, id est, hæreticorum, odium inimicitiaque colligi potest: audito quippe eorum tympanorum boatu, veri serui Christi in fugam se dent, & arma in defensionem arripiant: nulla inter eos vquam sit sympathia aut concordia, pax nulla; altero sonante obmutescat alter. Catholici quippe est hæreticum ne salutare quidem nedum loqui: *Attendite igitur vobis à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.*

Porro ut lupos hosce ablegemus, dicendum est, per falsos illos Prophetas intelligi Prophetiam palpones illos concionatores & futas intellectos, qui concionibus suis peccatoribus gressu possunt adulantur, & vitia non coarguunt; Prophetai contra porro hic dicuntur, quod Prophetarum concionato-olim apud Iudæos partes essent, non modo res futura prædicere, sed verbum etiam Domini annuntiare, & legem interpretari, Nomen, inquit, Chrysostomus, Prophetæ non modo significat, cum qui futura prædicat & præuidet, verum & illum, qui sacram Scripturam interpretatur; atque hoc loco Prophetam capi pro doctore aut concionatore, qui verbum Dei populo annuntiat & prædicat. Cæterum illi falsi Prophetæ sunt, qui peccantes non reprehendunt, sed eorum vitiis adblandiuntur; vel qui in con-

cionibus non de rebus diuinis, sed profanis communibusq; agunt, aut seipfos iactant & deprecant.

Ios. 7.

Allegoria
inliguis.

Acham filius Chami, in excidio Ierichuntino regulam auream iniussa ducis & Dei clanculo furcipiens in castra Hebræorum attulit; quo cognito ab vniuerso populo lapidibus obrutus fuit, sed quo loco nos: *gimus regulam auream*, in Hebræo legitur, *linguam auream*, quod in modum lingulae hæcce lamina protensa esset; sed aliud hic latet mysterium, denotatur quippe, quemadmodum Acham, quod è gentium præda linguam sibi auream reseruasset, extremo affectus fuit supplicio, ita hodierna die plurimos Ecclesiastas, quod profanos & gentilium loquendi modos confectentur, conciones gestis veterum, tum Græcorum, tum Romanorum ad ostentationem inferant, eademque in Sacrosancta templa inferant, doctrinam Euangelicam profanando, merito castigandos.

Psal. 11.

Vos vero concionatores sinceri, recorde mini obsecro, in cathedris vestris eorumque Psalmista quondam de Dei verbo ait: *Eloquia Domini argentum igne exanimatum, purgatum, septuplum*, id est, multum: nam vt in sacris phrasibus numerus dualis parum significat, (vt 3. Reg. 17. *En colligo duo lingua*. Et in Euangelio Luc. 22. *Et vidit quandam pauperulam mittentem aya minuta duos*) ita septenus multum & magnum quid denotat; vt in oratione & cantico Annæ matris Samuelis: nam quo nos loco legimus: *donec sterilis peperit plurimos*. Hebræi canunt: *Donec sterilis peperit septuplum*, quod tantundem est. Nolite igitur conciones vestras sterculis rhetoricis, ascitiis quibusdam pigmentis & fucis, Tulliana Scrinia redolentibus vestire, sed sint illæ instar argenti purgati nitentes, & ab omni curiositate remotissimæ. in vitia detonate, peccatoribus nolite parere, improbitatem & nefariam vitæ consuetudinem redarguite.

Apoc. 19.

Vidit in Apocalypsi Joannes equitem equo albo insidentem, oculos ignis instar scintillantes habentem sanguine cōspersum, & nomen habebat *Verbum Dei*: quo emble-

mate & mysterio denotabatur eum, qui verbum Dei & docet & annūciat, albo innocentiæ equo insidere, ignotos & flammanes oculos, id est, zelo animarum afluantes, præferre, vestes quoque illius sanguine conpersas esse debere, ita scilicet illum concionari par esse, vt omnia peccata, quorum sanguis figura est, extinguat & iugulet.

Atque hoc modo hæc Jeremix sententia intelligenda venit: *Maledictus, qui prohibet gladium suum à sanguine*, id est, linguam à peccatorum reprehensione; & illa Pauli Actorum 20. *Contestor Vos hodierna die, quia mundus sum à san, uine omnium; non enim subterfugi, quo minus, annuntiarem vobis omne consilium Dei*; quo loco declarat, omnium sibi peccata imputanda, si debita eos castigatione & verborum acrimonia non coarguerit, ac veram illis doctrinam non propulerit. Hoc, qui fecerit, nã ille veri concionatoris officium præstiterit; qui vero neglexerit, falsi Prophetæ merito venit nomine appellandus.

Attendite à falsis Prophetis. Hoc vobis dictum credite, Episcopi vobis Præsules, vobis Christianæ Republicæ Principes. *Æquum scilicet est*, vt Adam à serpente sibi caueat, Noë aquas diluuij instantis præuideat, Abraham mulcas à sacrificio abigar, Loth cum suis Sodoma se proripiat, filij denique Prophetarum à colocinthidibus abstineant, ne in olla mortem degustent. Sed necessarium cumprimis est, vt Prælati, & Ecclesiæ vertices à falsis Prophetis sibi caueant, qui in vestimento veniunt ouium, & hypocritas agunt, quorum rethoras sub hoc specioso simplicitatis habitu latitantes perspectas habens David, filios illos alienos appellat, os vanitate plenum habentes, & manus peccatis inquinatas suppliciter Deum rogat, ab illis, vt se protegat ac tueatur: *Libera me Domine de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem, sed dextera eorum, dextera iniquitatis*. At si tam studiose attendere nos iubet Domine à falsis Prophetis, qui in pelle & veste ad nos veniunt ouina; quomodo profecto cauendi erunt illi, qui ementum pastoris habitum & schema allu-

munt?

Falsi Prophetæ sub habitu pastoris.

mut? quis illos abigat? quis ab iis se tueatur? quoniam, Deus immortalis! hodie huiusmodi pseudoprophetas reperire est, qui sub colorata pastoris veste lupi sunt, meri leones, veri dracones & impostores; ut inter ea tor scelera, tor scandala praterream, tor taceam morum abominaciones. Sed quid: tolerandum est: *Asiatribus eorum cognoscetis eos, & omnia arbor, quae non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.* atque hoc in alterum concionis membrum referuauit.

V. Homines arboribus collati in sacris literis.

Matth. 9.

Zach. 1.

Dan. 4.

Matth. 8.

Ioan. 8.

1. Reg. 11.

Principio igitur, ut campum alium ingrediamur, dico homines in sacra Scriptura arboribus comparari: ut in primis in libro Iudicum; cum enim homines de regis electione solliciti deliberantes induceret, ab arboribus parabola ac similitudine sumpta id ipsum expressit: *erunt ligna ut eligerent sibi regem, dixeruntque oliua, Impera nobis.* Zacharias quoque Propheta Hierosolymorum deuastationem & excidium prauidens; metaphora ab arboribus desumpta vltus; *Aperi, inquit, Libane portas tuas, & comedas ignis cedros tuas; Selula abies, quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt, ululate quercus Basan.* Daniel quoque Propheta Babyloniorum regem Nabuchodonosorem proceræ & luxurianti comparat arbori; & cæcus ille, cui Christus miraculo quodam oculos reddiderat, mox & videre cepit, exclamat: *Video h. mines ambulantes si ut arbo es.* Ab omnibus hisce arboribus fructus Deus deposcit, inutiles vero & insuauiteras odit & detestatur, & dicere non veretur, omnem arborem fructibus non onustam excisuram, & flammis traditurum: *Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.*

Inter querelas Dei, quas Jeremias recenset, hæc vna è præcipuis fuisse videtur, *Non est vna in vitibus, non sunt ficus in ficulis, folium defluxit.* Orem miseram ac deploRANDAM! Multas ob causas irascēbatur olim Achabo Deus, sed ob illam in primis, quod feracem Nabothi vineam in viridarium voluptatis commutasset, quod nullos proferret fructus, quod futiles ac vitæ breuis flosculos proferret, & pergulis ac

porticibus, sepibusque esset adornatum. Christus quoque in Euangelio sicum accedens, ut fructus ab ea deciperet, cum nullos reperisset; dira in eandem maledictione inuectus est, & indignatus ait: *Nunquam amplius ex te fructus nascetur.* Horrenda sane maledictio & metuenda iis, qui in mundi huius agro consiti, nullos omnino fructus producunt, & inutiles profus terram occupant.

Israëlitis terram Chanaan ingressis præcepit oliua Deus, ut steriles & si uestres arbores præciderent, pomiferis vero & feracibus parcerent, *Non succides arbores, de quibus scisci potest, si quæ autem ligna non sunt pomifera, sed agrestia, & in ceteros apia usus succide.* Mystice hic significatum est, steriles illas animas, in mundo radices agentes, quæ fructum nullum producunt, tandem è regali Ecclesiæ siluo succidendas, & ignibus æternis tradendas. Est hic Euangelij nostri sensus, *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*

Omnia quæ in veste Pontificali erant tintinabula dum Pontifex incederet, sonitum edere & harmonice consonare opus erat: allegorice denotatur, omnes creaturas in simbra regis illius vestis, potentia; inquam, diuinæ, dependent, laborando sonitum edere debere, & bonis operibus gloriam, laudes, præconia mirabiliaque creatoris facta declarare. Atque hoc illas inuitabant tres illi pueri in fornacem Babylonicam coniecti, dicentes: *Benedicite omnia opera Domini Domino.*

Hinc quoque in Euangelio seruum inutilem Deus in tenebras exteriores allegauit: *Inutilem seruum proiците in tenebras exteriores.* Hic porro seruus inutilis dicendus, qui nulla in Dei ac Domini sui honorem opera facit, ac proinde in æternales tenebras ac caliginosum barathrum conici meretur. Idem quoque Deus eandem ob rationem palmites abscondi voluit, & in ignem mitti, qui nullos fructus producerent, *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tolles eum, & in ignem mittetur.* quæ verba cum textu nostro coincidunt, *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, &c.*

Non ait: *Omnis arbor, quae non facit fructum, sed aperte, quae non facit fructum bonum*: multae quippe arbores feraces sunt, sed malorum & inspidorum fructuum: harum de numero fuit vasta illa arbor Nabuchodonosor, quae fructu quidem ouulsa erat. (*fructus eius nimius*) sed fructibus prauis & siluestribus, quibus non nisi animalia vitabant: hinc ad se curim & excisionem condemnatur: *succidite arborem, discussite folia, dissipate fructus*. Huiusmodi se arborem esse, cum videret David Rex, ingemiscbat, sibique succensens lachrymando dicebat: *Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem anima mea*, id est, cum voluptatibus indulgeo, passionibus vltro cedo, affectus deprauatos sequor, iniquam mihi rationem referunt; ipsis enim imputandum est, quod anima sterile fiat, nullos fructus producat, virtutibus & mentis destituta sit.

Bonorum quoque fructuum nomine indigni sunt, qui per terram serpunt, quique non nisi ad humanam gloriolam auram captandam, & prauo quodam intuitu fiunt; à terra siquidem sustollendi sunt, & ad solius Dei gloriam, honorem, & obsequium dirigendi; quomodo se fecisse ait prudens illa in Canticis sponsa: *Omnia, inquit, poma seruaui tibi, noua & vetera*; tibi, inquam, quem vnice cõplector, & prae ceteris diligo mortalium: tibi, non mihi, non hominibus, non mundo, at soli tibi; omnia bona opera, tam noua quam vetera, quae sunt horti animae meae fructus, ad nominis tui gloriam, sanctique obsequij tui honorem seruo. O arborem eximiam & feracem!

Omnis arbor. Arborum alia virtutem habent in radicibus, alia in cortice, alia in medulla, alia in ramis, nonnulla in foliis, quaedam in floribus, quaedam in fructibus, alia denique in semine. Arboris instar ipse iustus est, qui omnibus in membris virtute pollet; in radice scilicet, id est, corde, è quo sanctae ac salutare cogitationes proficiuntur; in cortice, id est, bonis exemplis; in foliis, id est, verbis; in floribus, qui bona dici possunt desideria; denique in fructibus, bonis videlicet operibus; vnde Pfalteres: *Erit tanquam lignum,*

quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, virtutes in verbis & operibus, & cogitationibus demonstrabit.

Quid autem est fructus in tempore suo proferre? dicam cum iniuriis quis afficitur, tunc patientiae fructus producendus, quando carnis tentationes tiellant; tunc continentiae fructus appareat: quando vindictae sumendae de inimicis tibi se obralere occasio, tunc misericordiae fructus pullelet atque excresecat quid autem est dare fructum suum? audite paucis aperiam.

In arboreto quaeque suum fructum fert arbor ex sua naturae proprietate, pirus fert pira, poma pomus, amygdalus amygdala, & cornus corna: ita in Ecclesiæ Catholicae viridario quilibet Christiano: omne fructum ex muneris & officij praescripto producat. O re deplorandam! quot cheu reperire est, qui non suos, sed alienos fructus proferunt? quot pro dolor religiosos, qui monasterio relicto, choro & silentio, aliisque monasteriis & asceticis exercitationibus, quae ex ordinis praescripto illis incumbunt, repudiatis, saecularibus negotiis sese immergunt? Quot sacerdotes, qui officio relicto sacerdotali, Ecclesiarum regimine pessundato, diuinis officiis desertis, politicae rerum publicarum & regnorum administrationi se immiscunt? Quot mulieres, quae nulla familiarum ratione habita, domus administratione proscripita, peregrinationes in longinquas regiones instituunt, è quibus plurima damna emergere, & casus scandalosi subnasci solent.

Si in corporis humani regimine intestina vigeret discordia, oculi audire, aures videre, pedes contrectare, manus autem vellent incedere; an non haec muniorum permutatio vniuerso corporis statui obesset, vitæque extremam perniciem afferret? Omnes porro nos membra vnius corporis mystici, Iesu Christi, inquam, sumus, vnde Apostolus, *Sic. Rom. 12. ut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent. ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, habentes donationes secundum gratiam, quae data est nobis diff.*

Dan. 4.

Psal. 34.

Cant. 7.

Iustus bonae arbori comparatur.

Psal. 1.

Quisq; ferat fructum iuxta modum suum.

Caluinista-
rum.

bona arbor malos proferre fructus non possit. Postremum eumque omnium pestilentissimum nefariorum Caluinistarum, dicentium ex operibus hominem iustificari non posse, sed ex iisdem ut iustum tantum agnoscat; nec arbor, inquit, bona est, quod bonos producat fructus, sed est contra quod bona, bonos quoque fructus profert: nam sicuti arbor ante fructus sit oportet, ita bona arbor ante bonos fructus, nec fructus bonus bonam reddit arborem, sed tantum eam esse bonam indicat. Sed exsibilentur hi cum sua Theologia Theologi; si enim ex bonis operibus boni non sumus, sed tantum esse appareamus, quod, iuxta hos, boni fructus arborem bonam non reddant, sed tantum ut talis agnoscat, efficiant: ergo nec a contrario, malis operibus mali reddemur, cum fructus malus malam non reddat arborem. Hinc proinde ex vi argumenti illorum, sequitur Adamum, qui bonæ arboris instar à Deo conditus erat peccato succumbere non potuisse, cum bona arbor malos ferre fructus nequeat. Non intelligunt, quæ eorum stupiditas est, discrimen inter causas naturales & morales; nam illæ, malæ aut bonæ ob fructus esse non possunt, sed possunt hæ. Quidquid demum sit, certum est arborem omnem, quæ bonos fructus non produxerit, excindendam, & quod longe deterius, in ignem mittendam.

Differentia
causarum
naturalium
& moralium.Ruina ho-
minis causa

Et profecto quidquid homini accidit aduersi, non alteri est origini imputandum, quam quod Deo relicto, ad diaboli se partes transferat: in quo Sichemitas imitatur, qui neglectis legitimis Gedeonis filiis, ad quos legitimo successione iure, regnum pertinebat, spurium illorum loco Abimelechum elegerunt, ut sub parabola de arboribus sumpta egregie illis Ioathan propheta exprobrauit; *Ierunt ligna ut ungerent super se regem, & c. & dixerunt ad rhamnium: veni & impera nobis, egredietur ignis de eo, & consumat habitatores Sichem.* Ità infelix & demens peccator Diabolum in Regem eligit, omnium scilicet improborum, scelestorum, & arrogantium caput ac principem; cunctaque ex illius consilio agit, ad eius nutum quam promptissime obedit. Sed quamnam capiti suo ar-

Iud. 9.

cessit calamitatem? egredietur scilicet hinc ignis, à quo deuorabitur; & calamitas, à qua inuoluetur: ecce vaticinium: *Excidetur & in ignem mittetur.*

O verba hortenda! verissima tamen ac certissima è quibus augurari liceat ac indicare de supplicio ac poenis, ad quas hæretici arbores illæ fetales & steriles, Chriti Iesu sententia condemnati sunt; supplicio inquam ignis ac viui comburio, è quo altero ignis supplicio, quod post mortem restat, colligere licet. Et sane omnis vbiq; scriptura tæra, tam hoc, quam in finitissimis alijs in locis, rebelles & refractarios illos spiritus, & surculos illos inferaces flammis adiudicat. Cautionem mihi præstat Apostolus, dum ait: *Horum consummatio erit in combustione.* quoniam & ipse Dominus aperitissima eisdem sententia eidem supplicio addidit: *Omnis palmetus qui in me non manserit, mittetur foras & ardeat, & colligent eum, & in ignem mittent.* Reipsa id in Apocalypsi demonstrat Ioannes, dum bestiam illam grandem & simul cum ea magni pseudopphetarum numerum viuos in stagnum ignis & sulphuris conici vidit, *Apprehensa est bestia, & cum ea pseudoppheta, & viui missi sunt in stagnum ardentis ignis & sulphuris.*

Huc etiam facit comminatio illa in præuaricatores, quam in Reg. libris legere est: *1. Reg. 17. Præuaricatores autem quasi spina euellentur vniuersi igneque succensa comburentur usque ad nihilum.* Per præuaricatores hos Spiritus sanctus hæreticos spiritus illos demeratos, qui toties circa Ecclesiæ mandata præuaricarunt intelligit; qui quod steriles sint & infecundi, & omnes omnino pungant & lædant, spinis comparantur, qui tandem è mundi huius agro euulsi, in altero mundo igne perpetuo eruciabuntur. Hoc nempe eorum temeritati conuenit supplicium, & tali eorum temeritas digna supplicio.

Vide per potentissimos sacrorum Bibliorum campos, magnos illos veteris testamenti viros, velut lignatores, securi semper accinctos, qua malas & infrugiferas illas arbores excindant. Magnus propheta Elias 3. Reg. 18. gladio pseudopphetas Baalim excindit, eorumque cadauera velut quisquilias & cœcum

Hebr. 6.

Ionn. 15.

Apo. 19.

1. Reg. 17.

3. Reg. 18.

Punitiones

veteres

pseudopro-

phetarum.

3. R. g. 18.

gladio

excindit,

eorumque

cadauera

velut

quisquilias &

cœcum

